

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון ו' תשרי תשפ"ב | דף היומי בבלי: ביצה יב
דף היומי בהלכה: ממשנה ברורה ס"ק מ"ח (בסעיף ח') עד סימן תר"מ סעיף ב'.
מוסר: זכור למרים - פרק כ"ג מ"והנה נמצאים הרבה אנשים" עד תחילת פרק כ"ד.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק יט 'ונחזור לענין השבת' עד 'הענף הג' הוא הקנאה'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

כך נחפרה המחילה שהובילה אותי אל מחוץ לבית הכלא – סיפור מכלי ראשון | חלומנו הנורא של הגה"צ רבי לוי רבינוביץ זצוק"ל! כך לא תשכחו לומר 'המלך הקדוש' - הפטנט של רבי ירחמיאל קראם זצ"ל | 2229

הסיפור היומי

שנה וחצי חלפו, לא היה קל לו, לר' יאיר. גם
למשפחתו היה זה קשה מנשוא. אך התקווה
והתפילות המשיכו ואף התגברו ביתר שאת.
ואז הגיע הניצוץ הראשון של אור הגאולה

עד שירצה את חברו - סיפור מרטיט מכלי ראשון

הטילו עליו שליחות בכלא, לקרב יהודים לאבינו שבשמים.
בסופו של כל יום, כאשר הייתה ננעלת הדלת והיה נותר
לבדו מאחורי סורג ובריח, היה נושא תפילה לבורא עולם וביקש
ממנו בקשה: 'אנא בוראי, הן יש לכל דבר סיבה. אמנם ידעתי כי
אני נמצא כאן בשל דין שחרצו עלי, אך אין ספק כי רבים שעשו
דברים חמורים מאלו מסתובבים משוחררים. אין זאת אלא שיש
עלי קטרוג גדול מן השמים. רצוני לדעת למה ועל מה באה לי
הרעה הגדולה הזאת? כי אם אדע מה פשעי אדע מה עלי לתקן'.
כך עשה בכל ערב, מאות פעמים, באותו נוסח ובאותה תחינה.
שנה וחצי חלפו, לא היה לו קל לו לר' יאיר. גם למשפחתו
היה זה קשה מנשא. אך התקווה והתפילות המשיכו ואף התגברו
ביתר שאת.
ואז הגיע הניצוץ הראשון של אור הגאולה. היה זה ביום רביעי
בשבוע. כמו הרבה בתי כנסת, גם בבית הכנסת שב'מעשיהו'
מחלקים עלונים לשבת. וכמו רבים בבתי הכנסת קרא בהם ר' יאיר.
והנה עיניו נפגשו בסיפור שטלטל אותו באחת. הסיפור שהובא

בשורות הבאות אביא סיפור ששמעתי מפי בעל המעשה,
סיפור שראוי במיוחד להביאו לקראת יום הכיפורים.
בעקבות הסתבכות כלכלית לא צפויה על לא עוול בכפו, נגזר
על ר' יאיר [שם בדוי] מאסר של שלש שנים. עונש קשה לכל
אחד, וקשה שבעתיים לאדם נשוי עם ילדים. במר גורלו השלים
עם המצב, נפרד מאשתו וילדיו, סידר את סידוריו האחרונים לגביו
ולגבי משפחתו, ונכנס לכלא מעשיהו. יש לציין שעבירות מסוג זה
אין בהם 'ניכוי שליש' על התנהגות טובה, [דבר שקיים במקרים
רבים] כך שר' יאיר ידע כי כאן מקומו לשלש שנים מלאות.
חסד עשה עמו ה' שהכניסו אותו לכלא 'מעשיהו', שם ישנו
בית כנסת ויכול היה להתפלל וללמוד שעות רבות מהיום. וכך
החליט כבר ביום הראשון לשהותו בכלא, כי יקדיש את זמנו
ומרצו לעבודת ה' ולזיכוי הרבים. וכך בכל בוקר הניח תפילין ל-22
אסירים ששהו שם, למד ולימד את מי שחפץ בכך והרבה לשוחח
עם האסירים, ובעיקר, בעיקר להקשיב להם. זו הייתה משימתו
בתקופה זו. ואכן הדבר הקל עליו ונתן לו תחושה כי מן השמים

הציג את עצמו כמי שעשה את הטעות הנוראה הזו וביקש סליחה. האשה המופתעת שלא שכחה את אותו יום מר ועצוב. נענתה לו: "למה אני אמורה לסלוח? אתה יודע איזה צער ואיזה סבל גרמת לנו?"

"כן, אני יודע ולכן אני מבקש סליחה".

"קשה לי, קשה לסלוח על דבר כזה"

"בכל זאת, תביני", מוסיף יאיר, "הייתי אז ילד, לא הבנתי את המשמעות של הדברים".

"אין מה לעשות... אני לא מסוגלת לסלוח, זה לא יהיה אמיתי" כאן נשברה האשה, התעלתה מעל כל שיקול ואמרה: "טוב, שה' יסלח לי לפני ראש השנה, אני סולחת".

"סליחה באמת?"

"באמת".

"אני מבקש שתאמרי בפה מלא, 'אני סולחת לפלוני בן פלוני בלב שלם...'"

היא חזרה על המשפט הזה פעמיים והשיחה הסתיימה בדמעות משני צדי הקו.

זה היה ביום רביעי.

ביום חמישי בשעות הבוקר המאוחרות, נקרא ר' יאיר אל מנהל הכלא. הוא נכנס לחדרו. ובעיניים טובות אמר לו, כי עקב צפיפות נוראה קיימת בכלא החליטו היום בבוקר להפחית לכל האסירים חמישה חודשים מתקופת המאסר שלהם. והוא הוסיף ואמר: "ולגביך החלטנו דבר נוסף וחריג, לך מורידים גם שליש נוסף... אתה יכול ללכת הביתה, אתה משוחרר..."

ר' יאיר לא ידע את נפשו, הוא היה המום. הוא קם ממקומו, ניגש לתא הטלפון הציבורי, את הטלפון הראשון הרים לרעייתו שזעקה משמחה כלא מאמינה. מיד אח"כ נכנס לחדרו, פרץ בבכי והודה לבורא עולם שהורה לו דרך תשובה והתיר אותו ממאסרו. בדרך לביתו לא שכח להתקשר לאותה אלמנה ולומר לה תודה. תודה על שסלחה לו.

בליל שבת, בבית הכנסת, הוא כבר ישב עם כל המתפללים לקבלת שבת, אך הוא בזמר מיוחד ידע לנגן: "לְכוּ נְרַנְנָה לָהּ נְרַיְעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ, נִקְדְּמָה פְּנֵינוּ בְּתוֹדָה בְּזִמְרוֹת נְרַיְעָה לּוֹ..."

(תודות להרב אברהם ארלנגר הי"ו ששלח לנו את הסיפור לזיכוי הרבים)

שם קרה בעיירה ראדין, שם היה יהודי שהשכיר את ביתו לאלמנה, האשה הייתה אומללה ביותר והפרוטה לא הייתה מצויה בכיסה, ומאחר שכך, היא עיכבה רבות את תשלום השכירות. לאחר כמה אזהרות הוציא אותה בעל הבית מביתו באמצע ימי החורף הרוסי הקשה, והיא עם ילדיה היתומים עמדו עם מטלטליהם הדלים ברחוב חשופים לקור ולשלג.

חלפו כשלושים שנה ואז קרה מקרה רע בראדין. כלב שוטה, חולה במחלת הכלבת, נשך את אותו בעל הבית. בימים ההם לא הייתה תרופה לכלבת ואנשים פחדו להתקרב לנשוכים. היהודי הזה התייסר כמה שבועות ולבסוף מת מיתה מנוולת. מרן החפץ חיים זצוק"ל התבטא אז ואמר, שברור היה לו שיקרה לאותו אדם משהו, הוא רק חיכה לראות מה, ואכן ראה כי הקב"ה שילם לו על מעשהו.

ר' יאיר נזכר כי בימי בחרותו, לפני כעשר שנים, היה אחראי על השכרת דירה של קרוב משפחתו. הוא היה זה שמביא את השוכרים לראות את הדירה, הוא שדאג לחתימת החוזה והוא היה גם מי שדאג לגבות את שכר הדירה. את החלק האחרון של התפקיד מילא באופן מיוחד, בדביקות במשימה ואפילו באופן קיצוני.

פעם אחת, כאשר הושכרה הדירה לאלמנה ובניה, איחרה לשלם שכר דירה. משהפציר בה שוב ושוב ואמרה לו כי היא לא יכולה לשלם החודש, עלה עם כמה חברים לדירה, פתח את הדלת והחל מוציא את תכולת הבית לחצר. כשכל החפצים סולקו מהבית, הבגדים והצעצועים של הילדים היו מושלכים בחצר, הגיעה השוכרת האומללה. היא זעקה מכאב, אך את הנעשה אין להשיב. הבחור אינו מוכן להמתין והדירה כבר מוצעת לבא בתור. חלפו שנים והעניין כמעט ונשכח. כמעט, אמרנו, כי באותו יום רביעי, בכלא מעשיהו הוא נפל כרעם ביום בהיר על לבו של ר' יאיר, כן, אמר לעצמו, זה הסיפור. על זה אני משלם עתה. ציערתי אלמנה ויתומים ואבי היתומים משלם לי על כך.

באותו רגע התקשר לקרוב משפחתו ושאל אותו אם יש לו עדיין את המספר של אותה השוכרת. 'כן', הוא אמר, 'במקרה שמרתי אותו'. והוא מסר לו את המספר. יאיר חייג אל האישה,

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'

הסגולה של הרב קראם: כך לא תשכחו לומר 'המלך הקדוש'

יעקב א. לוסטיגמן

איך הצליח הרב ירחמיאל קראם זצ"ל, לסייע לחבריו בישיבת גרודנא באשדוד, שלא לשכוח את 'זכרנו לחיים' ו'המלך הקדוש' "כך הוא עזר להם להיות ערניים יותר למה שאומרים בתפילה, שלא ישכחו את ההוספות הנדרשות בעשרת ימי תשובה, וגם הרוויח כמה לירות שכמובן שימשו אותו למטרות של זיכוי הרבים".

ואכן, מי שמרגיל את עצמו בשיטה הזאת של הרב קראם, יכול לסייע לעצמו לזכור את מה שצריך להוסיף בתפילה ובכלל, זאת טכניקה שיכולה לשמש הרבה את מי שהוא ירא שמים ורוצה לזכור שלא לפספס ספירת העומר, או קריאת שמע בזמנה וכו', וכמובן מה שצריך להוסיף בתפילות בין אם זה בעשרת ימי תשובה ובין אם זה יעלה ויבוא, או כשמתחילים לומר 'ותן טל ומטר' וכדו'.

אחד מגדולי מזכי הרבים בדור האחרון היה הגאון רבי ירחמיאל קראם זצ"ל, הוא שלח את ידו בכל פעילות שיכולה היתה להביא לזיכוי הרבים, בין אם היה זה קירוב רחוקים או קירוב קרובים, או ריבוי לימוד התורה וכל דרך אפשרית של זיכוי הרבים.

מספר חברו הטוב הרב חיים פוקס, שלמד אתו בישיבת גרודנא באשדוד ולאחר מכן ליווה אותו בפעילות במשך יותר מיובל שנים. "בעשרת ימי תשובה, היה רבי ירחמיאל מסתובב בישיבה, ומכריז על מבצע מיוחד בקרב חבריו תלמידי הישיבה. "מי שישכח לומר 'זכרנו לחיים', או 'המלך הקדוש', יצטרך לתת לי קנס של חמש אגורות", הציע לחבריו והם הסכימו בשמחה.

בענייני דיומא - יום כיפור

ממקורות ההלכה ועד פוסקי זמננו: נעלי 'קרוקס' ביום הכיפורים - מותר או אסור?

מי מתיר אפילו לכתחילה, מי אוסר אפילו בדיעבד, האם יש חילוק בין קרוקס מקורי לקרוקס מזוייף, ומה הדין בנעלי טניס?

אנפיליא של עור, אך מותר ללבוש אנפיליא של בגד. כל מנעל שמגן על הרגל אסור: לדעת בעל המאור (הביא הר"ן ביומא שם) כל מנעל המגן על הרגל אסור אפילו שאינו של עור, והוכיח כן מהמבואר בגמ' ביומא שאסור לקיטע לצאת בקב שלו כי הוא מגן על רגלו ועל כן נחשב נעל, גם להצד שאינו חשב נעל לגבי שבת, עיי"ש.

גם מנעל של עץ אסור: לדעת רש"י ותוס' ביומא שם כל מנעל של עור ושל עץ אסור, כפי שמביא הר"ן ביומא (פרק שמיני דף ב. ד"ה הלכך) שלדעת רש"י ביומא נעל של עץ נקרא מנעל ואסור ללבושו ביום הכיפורים, אך דברים אחרים אינם נחשבים מנעל ומותר ללבושם.

כל מנעל שאין מרגיש בו את קושי הארץ - אסור: וברמב"ם (הל' שביית עשור פרק ג הלכה ז) כתב וזה לשונו: "אסור לנעול מנעל וסנדל אפילו ברגלו אחת, ומותר לצאת בסנדל של שעם ושל גמי וכיוצא בהן, וכורך אדם בגד על רגליו ויוצא בו, שהרי

בגמ' (יומא דף עח.) נאמר שאיסור נעילת הסנדל הוא רק בסנדל של עור, אבל מותר ללבוש סנדל של שעם (מין גומא), היטני (מין שעם), הוצי (כפות תמרים), דיבלי (עשבים), שכל אלו אינם בכלל מנעל.

וכן מבואר בגמ' יבמות קב:) שהאיסור ללבוש אנפיליא (גרביים) ביום הכיפורים הוא רק בשל עור, ומשא"כ לגבי חליצה אין לחלוץ באנפיליא של בגד, כי צריך דבר שמגן על הרגל, כמבואר בפסוק (יחזקאל פרק טז פסוק י) 'ואנעלך תחש', שהוא מעור.

הבית יוסף (סימן תריד) מביא מחלוקת הראשונים מהי ההגדרה של נעל.

רק מנעל של עור אסור: לדעת הרי"ף והרא"ש (יומא פרק ח סימן ז), רק מנעל של עור אסור, כמסקנת הגמ' ביומא הנ"ל שמותר ללבוש נעל של שעם שאינו נחשב נעל, ואינו נאסר מצד שמגן על הרגל, וכמסקנת הגמ' ביבמות הנ"ל שאסור ללבוש

נעל. והרי המשנ"ב כותב שנכון להחמיר כשיטת הפנים מאירות והחתם סופר, על פי דברי הרמב"ם שלא ללבוש נעל שמגנה על הרגל ואינו מרגיש שהולך יחף. ואם כן יש להחמיר שלא ללבוש את ה'קרוקס', שמרגישים בה כמו נעל. וביותר מסתבר לאסור בלבישת 'קרוקס מקורי' שהוא נוח ביותר ואין מרגישים בו כלל את הרצפה.

ואין לסמוך בזה על שיטת הרי"ף והרא"ש שהתירו כל נעל שאינה עור, שהרי כבר נהגו לאסור 'נעלי ספורט' שכולה עשוי מחומרים סינטיטיים כמו פלסטיק וגומי, וגם 'קרוקס' הוא בכלל מנהג זה לאסור. ועוד, שגם אם מקילים בתשעה באב שיסודו בניהוג אבלות, מ"מ איך נקל ביום הכיפורים שיסוד איסור נעילת הסנדל בו הוא משום עינוי. ולפי כמה ראשונים האיסור מדאורייתא ויש להחמיר בו כספק דאורייתא לחומרא.

הוראות גדולי הפוסקים:

מותר: לדעת הג"ר אפרים גרינבלאט זצ"ל (אסיפת יצחק י"ז אלול תשס"ח, י"ט אלול תשס"ח) לגבי לבישת נעלים סינטיטיים (כמו קרוקס) ביום הכיפורים, הכלל היסודי הוא: 'נעל אם יש בה עור אסורה, ואם אין בה עור מותרת'. ונעלי 'קרוקס', אף שהם בצורה של עור 'קרוקודייל' (תנין באנגלית נקרא קרוקודייל, והנעל מזכירה צורה של תנין וקרויה כשם התנין, ולכן טבעו סמל תנין על הנעל), אבל אין זה אלא שם בדוי, שהרי אין שום עור בהם כלל, לכן מותר לנעול אותם ביום הכיפורים.

המנהג להתיר לכתחילה: לדעת הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (הליכות שלמה יום הכיפורים פרק ה הלכה טז-יז) נעליים שנראות ממש כמו נעלי עור אסור ללבושם ביום הכיפורים מפני מראית העין. ונעליים שאינם של עור, אף על פי שהם נוחות ביותר, המנהג לילך בהם לכתחילה. וכפי שהעיד אחד מתלמידיו שליט"א, שלעצמו היה נוהג הגרש"ז ללכת בנעלי בד ללא פקפוק. וטעם הדבר מבואר שם בהליכות שלמה (דבר הלכה אות לא), שאמנם יש מחמירים כחומרת המשנ"ב שלא ללבוש נעליים נוחות שאין בהם עינוי כל כך, אך אנו נחשבים כאיסטניסים, שמבואר ברמ"א (תריד סעי ד) שמותרים ללכת עם נעליים, ולכן אין אנו נוהגים חומרא בדבר.

וכתב בפסקי תשובות (סימן תריד ס"ק ד הערה 14), שמותר ללכת בנעלי בית וסנדלים, שסוליתן עשויה משכבה דקה של גומי, כיון שמרגישים את קושי הקרקע. ואף שבבית נוהגים ללכת בהם כל ימות השנה, מכל מקום כיון שאין הדרך לצאת בהם לרחוב, מותר ללבושם ביום הכיפורים אף לכתחילה. והוסיף בשם 'קיצור הלכות המועדים' (עמוד קיא) שמותר אפילו עשוי מעור סינטיטי שנראה כאילו הם נעלי עור, ואין לאסור משום מראית העין, כיון שמצויים הרבה בשוק.

מותר אך אינו מהודר: לדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל (קונטרס הלכות חודש תשרי עמוד נב אות א, וישמע משה' יום כיפור עמוד רא, 'אשרי האיש' או"ח חלק ג פרק כב אות ז) מצד הדין

קושי הארץ מגיע לרגליו ומרגיש שהוא יחף". הרי שדעתו שאיסור נעילת הסנדל נאמר רק בנעל של עור, ומותר בסנדל העשוי משעם ומגמי וכדומה, וכן מותר לכרוך בגד על רגליו ויוצא בו, אלא שמוסיף גדר שלא נזכר בגמ' - 'שמרגיש קושי הארץ'. ולפי"ז גם נעל של עץ שאינו מרגיש קושי הארץ אסור. ובבית יוסף כתב שדבריו סתומים.

על פי דברי הרמב"ם, נוקט בשו"ת פנים מאירות (חלק ב סימן כח) לגבי "נעלים כמידת רגלו המדויקת ועשוי מלבד קשה, עם עקב מוגבה בשולי הנעל לנוחות ההליכה כדרך נעלי עור", שאסור ללכת בהם ביום הכיפורים, שלא הוזכר ביום כיפור 'נעל' אלא 'עינוי', וכיון שאינו מרגיש שהולך יחף ולא מורגש קושי הארץ אינו עינוי, כדברי הרמב"ם.

הלכה: נפסק כשיטת הרי"ף והרא"ש - עי' טור סימן תריד וב"י שם ובשו"ע שם סעיף ב - שהאיסור רק במנעל של עור, אבל של שאר מינים מותר לצאת בהם אפילו ברשות הרבים. וכתב המשנ"ב (שם ס"ק ה) שאם אינו עשוי מעור אינו נקרא מנעל אלא מלבוש.

אמנם בשעה"צ (ס"ק ה) כתב דנכון להחמיר כשיטת הפנים מאירות והחתם סופר שלא ללבוש נעל עשויה מלבד בצורת נעל רגילה, ומגנה על הרגל ואינו מרגיש כלל שהוא יחף ואינו בכלל עינוי. ואף שאין למחות ביד המקילין, כיון שהשו"ע רוב האחרונים מקילים בזה - מכל מקום מי שיכול, נכון להחמיר וללבוש אנפילאות של בגד (גרביים) כנהוג.

עוד מביא את דעת האליהו רבה (ס"ק ב) להחמיר בנעל מעץ אפילו אם אינו מחופה עור, משום שיטת רבינו ירוחם ורי"א שהחמירו לאסור.

נעלי קרוקס

הנה נחלקו מורי זמננו האם מותר ללבוש 'נעלי קרוקס' ביום הכיפורים, האם הן בכלל 'נעל' שאינה עינוי, או שהן בכלל 'אנפילאות' בד, שמותר לכתחילה. ובספר 'הגיוני הפרשה' (ויקרא פרשת אחרי מות) ביאר הצדדים באריכות:

הצד להתיר לכתחילה: הרי דעת רוב הראשונים, הרי"ף והרא"ש, וכך נוקטים להלכה הטור והשו"ע, שרק נעל עור אסורה ושאר מינים מותר, ואם כן מותר ללבוש 'קרוקס', שעשוי מגומי ואינו עור, והוא בכלל ההיתר של שאר מינים, אף שמגן על הרגל. וכן לדעת רש"י ותוספות שאסור נעל של עור ועץ, ומותר גמי ושעם - הרי 'קרוקס' עשוי מגומי ודינו כגמי ושעם שמותר. ואף מצד היותן נוחות, יש להקל כדין איסטניס. ונעלי בית יש עוד סברא להקל, שאינן חופות את רוב הרגל. ורק בנעלי ספורט נהגו לאסור, שעשויות ממש כמו נעל ויכול ללכת בהן כל היום, אבל נעלי 'קרוקס' אין הולכים בהן שעות רבות, כי אם קצת זמן כדי שלא יתלכלכו הגרביים, ואינן בכלל נעל.

הצד להחמיר: לדעת בעל המאור, כל נעל שמגנה על הרגל אסורה, ולשיטתו אסור ללבוש 'קרוקס', שמגנה על הרגל כמו

וכל ההיתר בנעלים שאינם של עור הוא כיון שאין להם נוחות וצורה של נעל, אבל בנעלים נוחות, אף שהם מחומר סינטטי הם בכלל האיסור.

מצדד להיתר: התרומת הדשן (סימן קמט) מכריע לגבי עמידה ביום הכיפורים על כרים וכסתות של עור, שהמקל לצורך לא הפסיד, והמחמיר תבא עליו ברכה, והוכיח כן ממה שכתב א"ז דמותר לצאת במנעל קרוע, ושיעור הקריעה איני יודע. ואין הכוונה שקרוע בכף הרגל, אלא קרוע למעלה, וכיון שמותר במנעל קרוע, כל שכן שמותר לעמוד על גבי כלי עור. כי האיסור הוא רק נעל מעור רך שחופה את רגלו. וכן פסק הרמ"א שמותר לעמוד על כרים וכסתות של עור, ומכל מקום המחמיר תבוא עליו ברכה.

ובמשנ"ב (ס"ק ט) הביא דברי הפר"ח שהסכים לדעת הרדב"ז שהובא במגן אברהם דאין כאן בית מיחוש כלל. ולפי דברי הפר"ח כתב הגר"מ רובין שליט"א ('היכלא' קובץ א עמוד עג, 'היכל הדעת' עמוד ע) שיש לצדד להתיר לבישת 'קרוקס', שהרי אינו יושב טוב על הרגל של הלוכש. ויתכן שגם הפנים מאירות מודה להתיר ב'קרוקס', כיון שאינו חופה את כל הרגל. וכן דעת הג"ר משה מרדכי קרפ שליט"א (משמרת שמחות עמוד של) שכיון שה'קרוקס' אינו חופה את רוב הרגל יש להקל כדעת הפר"ח.

והוסיף הגר"מ רובין, שמצד הסברא נעלי 'קרוקס' אינן מיועדות להליכה גמורה ואין עליהם שם מנעל טוב, אלא הם 'נעלי בית נוחות'. ואף שיש הרבה אנשים שהולכים בהם בימות החול, בטלה דעתם, שאינו אלא ענין זמני שנלקח מהנהגות הגויים. והגע עצמך - אם יתחילו כל העולם ללכת בנעלי בית המכונים 'כפכפים', ודאי שלא יהיה עליהם שם מנעל טוב.

(ע"פ גיליון 'עומק הפשט' ד' תשרי תשפ"א)

מותר ללבוש נעלי 'קרוקס' ביום הכיפורים, למרות שזה נוח, כיון שאינו עשוי מעור, אבל אינו מהודר ללכת בהם, כי לכתחילה צריך להרגיש את הקרקע בהליכתו.

ולגבי נעלי גומי המכונים 'טניס' הורה הגר"ש אלישיב (הערות יומא דף עח:) שאף שאין נוקטים להלכה כשיטת הבעל המאור לאסור שאר מינים, מכל מקום אסור ללבוש ביום הכיפורים נעלי טניס כיון שהוא דרך וצורת מנעל עם עקב וסוליה, ומגן על הרגל. אסור מחומרא: לדעת הג"ר ניסים קרליץ זצ"ל (חוט שני יום הכיפורים עמוד קלו), נעל רגילה שעשויה מעור סינטטי, אפשר שאסור מעיקר הדין, כי טעם האיסור בנעל מעור הוא מפני שכך הצורה של נעל, שתופסת את הרגל, וא"כ גם נעל מעור מזויף בצורת מנעל - מניין שאין זו הנעל האסורה? ולפחות יהיה אסור משום החומרא לגבי נעליים העשויים מלבדים. וכן הדין לגבי נעלי בית שהמציאו בזמננו שהם מאד נוחות לילך בהם, ואף יותר נוחות מנעל רגילה, יהיה אסור מצד החומרא הזו.

(והעיד אחד מנכדיו שליט"א הבקי בספר חוט שני, שמה שמבואר בחוט שני לאסור נעלי בית נוחות, הכוונה הייתה לנעלי 'קרוקס'. והוסיף להעיד עוד אחד מנכדיו שליט"א, שכאשר התעורר הנושא, ביקש מבתו שתראה לו נעלי 'קרוקס', וכאשר הביאה לו נעלי 'קרוקס' פשוטות מאוד, נגע בהם ואמר שעל נעלים כאלו לא התכוון).

אסור: לדעת הגר"מ גרוס שליט"א (קובץ פסקים ותשובות אלול תשרי עמוד קסח) נעלי קרוקס, אם נוהג ללכת בו כל ימות השנה, מסתבר שאסור ללכת בהם ביום כיפור. ולדעת הג"ר נתן קופשיץ שליט"א, תלוי במציאות - אם נעלי 'קרוקס' נוחות כמו נעלים אסור, שכן בעצם שורש הדין הוא ללכת בלי נעלים כלל,

יהלומים מגדולי ישראל

אמי הצדקנית ע"ה סיפרה פעם לאאמו"ר, שחסיד של הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע חלם שהוא בעולם העליון והולך ליתן דין וחשבון וכו'. נענה אבי: "גם אני חלמתי חלום כזה לפני כמה חדשים, ואספר זאת למשפחה בהזדמנות..."

החלום הנורא שחלם הגה"צ רבי לוי הכהן רבינוביץ זיע"א, מחבר ספר 'מועדי השלחן' ושא"ס - מתוך רשימותיו של בנו הגאון רבי אלחנן הכהן רבינוביץ שליט"א ר"כ 'מועדי השלחן'

החלטתי לספר אתמול לחלק מהמשפחה (אמי הצדקנית ע"ה, גיסי הרב שלמה מן ומשפחתו, ואחי הגדול הרה"צ רבי גמליאל שליט"א ומשפחתו). אמרתי לו: אם כן ספר נא לי ג"כ, כי עד עכשיו לא רציתי לבקשך, אבל אם אתה סיפרת כבר, גם אני רוצה לשמוע.

פתח ואמר: "לפני כמה חדשים, חלמתי חלום, ונראה לי עוד עכשיו כאילו זה היה אתמול בלילה. חלמתי שאני כבר לא בעולם הזה, ועליתי למעלה ליתן דין וחשבון, והלכתי ממש בשמחה רבה,

אמי הצדקנית ע"ה סיפרה פעם לאאמו"ר, שחסיד של הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע חלם שהוא בעולם העליון, והולך ליתן דין וחשבון (המעשה בארוכה מובא ב'דער אידישער שטראל', יום כיפור תשנ"ב). נענה אבי ואמר: "גם אני חלמתי חלום כזה, לפני כמה חדשים, ואני אספר זאת למשפחה בהזדמנות".

בחול המועד סוכות תשנ"ב הלכתי עם אבי זצ"ל להגה"צ רבי משה אריה פריינד זצ"ל, גאב"ד ירושלים, ואמר לי אבי: "היות שראיתי שאין לי הזדמנות לספר החלום לכל המשפחה ביחד,

כי חשבתי - ב'יד אחת' יש לי ילדים ונכדים, הולכים בדרך התורה והמצוות. וכפי שאני רואה שהם הולכים בדרך התורה והמצוות, אני מקווה שהם יחנכו ג"כ בניהם ונכדיהם לתורה ומצוות, וזה דבר גדול מאוד להשאיר דורות שהולכים בדרך התורה ומצוות, כמבואר באדרת אליהו (על הלכות שחיטה, הקדמת המחבר ס"ק א') וז"ל: 'האדם נברא לעבוד את בוראו, בתורה ובמצוות, וכשמת, אם מניח בן ממלא מקומו, לא נפסק החבל עדיין, ועל כן לא נקרא מיתה, רק שכיבה, כיון שהניח חליפיו, וממלא מקומו שיעבוד את ה'.' וביד השניה" - המשיך אבא זצ"ל - "אני הולך עם 'מעדני השלחן' שחיברתי לזכות את הרבים, ולכן מובטחני שאזכה בדין, כך חשבתי בשעת מעשה (וראה לקמן).

"הגעתי לבית דין של מעלה, אמרו לי שהם עסוקים עכשיו ושאבוא עוד מעט זמן כשיתפנו, ולידי היה עוד נשמה אחת, שג"כ חיכתה ליכנס, החלטנו שנינו לטייל קצת, וראיתי שיש לי כנפים, לעוף בכל מקום שאני רוצה. ונזכרתי בדברי הגמ' (סנהדרין דף צ"ב ע"ב): תנא דבי אליהו, צדיקים שעתיד הקב"ה להחיותן, אינן חוזרין לעפר - ואם תאמר, אותן שנים שעתיד הקב"ה לחדש בהן את עולמו - צדיקים מה הן עושין? הקב"ה עושה להם כנפיים כנשרים (עכ"ל). רק לא ידעתי האם אשאר עם הכנפיים לעוף, או לא.

"ובאמצע התחלתי לעוף גבוה מאוד, וראיתי שהנשמה ההיא לא עפה כ"כ כמוני, ושאלתי אותה, למה את לא עפה כמוני, ואמרה לי, 'אני לא יכול לעוף כל כך גבוה, וכנראה אתה יכול לעוף יותר גבוה, כיון שעכשיו לומדים ב'מעדני השלחן' בעולם הזה, וזה נותן לך כח לעוף, אבל אני לא יכול לעוף'. וחשבתי שהנשמה ההיא צודקת, דאיתא בגמ' (יבמות דף צ"ז ע"א) אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה, שפתותיו דובבות בקבר, פירש רש"י: 'דובבות, נעות' - בקבר, כאילו אני חי. והסביר המהרש"א (שם דף צ"ו ע"ב חידושי אגדות ד"ה מ"ט) כי אין רחוק מן השכל, כי הענין מבואר, כי הדיבור הוא כח הנשמה על ידי כלי הגוף, וכל דיבור משובח מוליד כח רוחני בדומה משובח, ו'באומרו בשם אומרו', אותו כח רוחני שנולד כבר, הוא מעורר מולידיו בב' עולמות, שהם הנשמה בעולם הבא, וכלי הדיבור שהם השפתים בעולם הזה (עכ"ל), ולכן כיון שזה נותן כח למת, הנשמה צודקת מה שאמרה. כך חשבתי בשעת מעשה.

"באמצע באה אלי נשמה ואמרת לי, עכשיו אומרים עליך הספד במקום פלוני. ואני יודע גם עכשיו היכן היה המקום. והתחלתי לשמוע הרמקולים מדברים, וחשבתי באמצע: 'אוי ווי, למה לא בקשתי שלא יספידו אותי, בטח יאמרו עלי תוארים, ומי יודע כמה אסבול עבור זה עכשיו. אבל חשבתי, מה אני יכול לעשות, העבר אין, מה שלא אמרתי, אני לא יכול לעשות עכשיו. וחשבתי לעוף לעולם הזה לראות מה הולך בלויה שלי, וחשבתי למה לי ללכת לראות איך שהם מצטערים עלי, הרי ממילא זה רק לשנה, כדאיתא בגמ' (ברכות דף נ"ח ע"ב) 'אין המת משתכח מן הלב, אלא לאחר שנים עשר חודש', ורק יזכרו ממנו ב'יזכור', וביום השנה, וכשיתנו שם עלי, חוץ מזה לא יזכרו ממני, ולכן למה

לי ללכת לראות איך שמצטערים.

"חשבתי למה לא ביקשתי שילמדו לכל הפחות 'משנה' אחת ליום, כל ימי חייהם עלי, כמו שאני לומד על אבי רבן גמליאל זצ"ל, ואז לא היו שוכחים אותי, אבל כאמור מה שעבר אין. אח"כ חשבתי אולי ילמדו בעצמם משניות עלי, דהרי גם אבי רבן גמליאל זצ"ל, לא ביקש ממני שאלמד עבורו, ואני לומד כל יום עבורו משנה אחת. והתנחמתי אולי ילמדו ג"כ עלי". [והוסיף לי כמה ימים לאחמ"כ: שכחתי לומר לך דבר אחד: חשבתי אז, שהזכרים ילמדו משנה ליום, והנקבות יגידו קאפיטל תהילים ליום (כנראה שדייק בלשונו, שאמר זכרים ונקבות, ולא אמר בניו ובנותיו, דכוונתו היתה גם לנכדים ולנינים)].

"ואח"כ הלכתי בחזרה ליתן דין וחשבון, ובאמצע הדרך קיבלתי פחד גדול כזה, כלשון המשנה (אבות פרק ג' משנה א') 'ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא'. וצריך אני ליתן דין וחשבון על כל תפילה ותפילה איך עבר, וכן בין אדם לחבירו איך עבר, והתחלתי לרעוד מפחד. ונזכרתי בדברי הזוהר הק' (חלק ג' פרשת פנחס דף רל"א ע"א) דמי שדן אותו הקב"ה, הוא לטוב, ולכן ביקש דוד המלך ואמר (תהלים מ"ג, א') 'שפטני אלקים', אתה ולא אחר, וכן שלמה אמר (מלכים א. ח', נ"ט) 'לעשות משפט עבדו', הוא ולא אחר.

"וחשבתי שיש לי עצה, אלך לאבי רבן גמליאל זצ"ל ואבקש ממנו שיכנס אתי לבית דין של מעלה, ואם הוא לבד לא ירצה, שיקח אתו גם את זקננו הש"ך, ואשאל אותו אם יכול לבקש ג"כ את הב"י וזקננו הרמ"א, שגם הם יבואו אתי להמליץ עלי. ושאלתי נשמה אחת שתגיד לי היכן אבי רבן גמליאל זצ"ל, ועד שהיא הלכה להראות לי היכן מקומו, התעוררתי (ע"כ החלום).

וסיים אאמו"ר: "חלום זה נתן לי להבין, שזה רמז שאני צריך להתכונן, ולכן עשיתי חשבון הנפש בין אדם לחבירו, והגעתי למסקנא, אולי מגיע כסף לשדכן, וכן לתלמידי שנבחן כל מסכת בבא קמא. כי אחרי הכל 'ימי שנותינו בהם שבעים שנה' (תהלים צ', י'), וזה עברתי כבר, ולחיות עוד צריכים לזה זכות, ולכן רמזו לי מן השמים שאני צריך לתקן כדי שאוכל עוד לחיות.

...ואכתוב עוד דבר פלא באותו ענין: ביום א' דראש השנה שנה הנ"ל (תשנ"ב), לפני ברכת כהנים של שחרית, פנה אלי מורי ורבי הרה"ק אדמו"ר משומרי אמונים זיע"א, בעל חוקי חיים, ואמר לי: תחשוב בברכת כהנים על כל אלו שחלמו חלום רע במשך השנה, שיתהפך לטובה. ואני התפלאתי אז ב' דברים, ראשית, למה מצווה זאת רק לי ולא לעוד כהנים אחרים שהיו שם, ושנית, מה היה כל השנים עד עכשיו, ולמה רק עכשיו. ואחרי שסיפר לי אאמו"ר החלום, הבנתי שמורי ורבי זיע"א ראה ברוח קדשו שצריכים לבטל חלום זה מאאמו"ר, ולכן אמר לי לכיון בנשיאת כפים על כל אלו שחלמו חלום רע, במשך השנה... ואציין שבמשך ארבעים ושלוש שנים (תש"ל-תשע"ב) שזכיתי להיות במחיצתו בימים נוראים, הפעם היחידה שביקש ממני בקשה זו, היתה רק שנה זו, תשנ"ב. (הובא בגיליון 'אספקלריא' באדיבות מכוון 'גם אני אודך')

**"לא עבר רגע, ואני שומע צעדים מתקרבים...
אינני רואה כיצד לצאת מכאן! - קראתי בקול
רם. 'רגע, רגע', ענה הקול - והנה יד שלוחה אלי,
ומעמידה אותי בתוך רגע על מדרגות היציאה..."**

מה למד הגאון רבי שריה דבליצקי זצ"ל מאותו לילה שבו 'נתקע' במקווה חשוך ולא הצליח לגשש את דרכו החוצה? | וגם: כיצד יכולה דלת אוטומטית ללמד אותנו איך עושים תשובה?

אך נוכחתי כי הם לא שלי. וכעבור רגע מצאתי את שלי והתלבשת ורציתי לצאת, אך כאן נגמר הכל. פחדתי שעם כל צעד אסתבך יותר, והחלטתי מתוך צער להישאר לשבת על הספסל, עד ירחם... אך הצטערתי בלב שאצטרך להפסיד כל ה'קרבנות', ומי יודע אם גם לא פסוקי דזמרה, והתפללתי בלב לישועה.

"והנה, לא עבר רגע ואני שומע צעדים מתקרבים ויורדים למקווה, ואני קורא בקול רם - אני לא רואה איך לצאת!... 'רגע, רגע', ענה הקול, והנה יד שלוחה אלי ומעמידה אותי ברגע על מדרגות היציאה, ונוכחתי כי גם עד כעת היו רק כמה סנטימטרים ממני ועד המדרגות, שלא הרגשתי בהם.

"המוסר השכל: אדם קרוב מאד לדרך התשובה, רק כמה סנטימטרים מפרידים, והוא חושב שהוא שרוי בחושך מוחלט ומתייאש. פתאום נשמתו מרגישה את צעדי הא-לוקים המתהלך בגן, והוא רק צריך לקרוא במר נפשו: אני לא רואה לצאת מהחושך שאני שרוי בו.

"רגע, רגע', עונה הקול, והנה יד שלוחה אליו ומוציאה אותו למרחב, והוא רואה שרק מספר סנטימטרים הפרידו בין החושך לדרך האור, והוא בסכלותו חשב שאבדה דרכו.

"פתחו לי פתח כחודו של מחט. רק איזה קריאה קלה, ותיכף אפתח לכם פתח שכל קרוניות ועגלות יכנסו בו. השיבנו ה' אליך ונשובה - שובה ישראל עד ה' א-לוקיך כי כשלת בעוונך - ע"י העוון שהוא חושך מוחלט, נסתבכת עוד יותר, וכשלת. ונזכה לשוב בתשובה שלימה לפניו". עכ"ל"ק.

(באר הפרשה)

בימינו קיימות במקומות רבים דלתות הנפתחות מאליהן ללא כל מגע ופעולה מצד האדם. אין צורך לפתוח עם מפתח את המנעול, ואף אין צורך ללחוץ על הידית, אלא הדלתות נפתחות מאליהן על ידי ה'עין רואה' הקבועה בהן מלמעלה. רק זאת נדרש מהאדם - שיטרח להעמיד עצמו אצל הדלת, אז ירגישו ה'עינים' ויפתחו בפניו את השער.

כיוצא בזה, בימים הללו, הסיוע ממעל גבוה הוא עד מאד. כל השערים נפתחים בלא צורך להקיש הרבה. רק על זאת ממתנינים לנו מן שמיא - שנבוא בסמוך, שנעמיד עצמנו. והנה נמצא כתוב בכתב יד קדשו של הגה"ק רבי שריה דבילצקי זצ"ל, וז"ל:

"מעשה שהיה: על סמך מה שמסרו לי שבשבת ר"ה יהיה חשמל כשר במקווה - הלכתי למקווה כבר לפני שעה 3:00 בפרוודור ובמדרגות היה חושך מוחלט, אך קיוויתי שאחר שאפתח את המקווה יהיה שם אור. מצאתי בחושך את המפתח ופתחתי את המקווה - אך שם היה חושך מוחלט.

"מכיוון שכבר פתחתי, חשבתי שאסתדר בחושך. מצאתי ספסל בחדר ההלבשה ושם פשטתי בגדי, ומשם הלכתי לחדר המקווה. החושך היה יותר ממצרים, ופתאום איבדתי כל יחס באיזה צד ופינה אני נמצא... גיששתי בקירות, וגם את המקווה לא מצאתי, והייתי משוטט הנה והנה ללא פתרון.

"ופתאום נטבלו רגלי במים... גם כן טוב. נכנסתי, טבלתי ויצאתי, בשום אופן לא מצאתי את חדר ההלבשה ומיששתי בקירות ללא כל התמצאות, כי הכל נאבד ממני. ופתאום מצאתי חולצה ובגדים,

להתחיל את היום ברגל ימין
 חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
 הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..
 המייל היומי של 'דרשו'.

באחד מבתי הכנסת עקב אחרי יהודי ששמו ר' שלום, יהודי אמיד הקובע עיתים לתורה ומוקיר רבנו. הוא התפלא מאוד בראותו אותי מפסיק כל פעם באמצע השיחה ועונה על קדישים ואמנים בכוונה...

ישועה בזכות הקפדה על כבוד המלך

אמנם לא העליתי שלל רב בחכתי, אבל האמנתי באמונה שלמה, שמה שנגזר עלי לקבל מידו הפתוחה והרחבה של הקב"ה - אקבל. ללא שום ספק, לא אזכה לשפע ולברכה על ידי פגיעה ח"ו בכבוד הבורא יתברך. קדיש הוא כבוד המלך, ומחויב כל יהודי בכל עת, בכבודו.

באחד מבתי הכנסיות עקב אחרי יהודי, ששמו ר' שלום. ר' שלום מוכר בציבור כבעל בעמיו הקובע עיתים לתורה ומוקיר רבנו. בבעלותו של ר' שלום עסק גדול, המכניס לו מזומנים רבים. ר' שלום התפלא מאוד בראותו אותי מפסיק כל פעם באמצע השיחה, ועונה על קדישים ואמנים בכוונה, אף שכבר התפללתי בעצמי במניין מוקדם יותר.

לאחר שנסתיימה התפילה ניגש אלי ר' שלום, ושאל אותי לאיזה סכום אני זקוק. נקבתי בסכום, ור' שלום, ועימו אנשים נוספים, ארגנו לי תוך ימים ספורים את כל הכסף הדרוש להוצאות נישואי.

(מתוך דרשותיו של מגיד המישרים רבי מאיר מיכאל גרינוולד שליט"א, גיליון דרישה וחקירה)

סיפורו של ר' אפרים: עמדתי חודשים ספורים לפני יום נישואי, אך לא היה בידי אבי כסף עבור הוצאות חתונה ונדוניה שהתחייב בעבורי. אבי נסע לארה"ב, בתקווה שנדיבי עם יפתחו בפניו את ליבם ואת כיסם, אבל לאחר זמן קצר הוא נוכח לדעת, שאינו מצליח אפילו להתקרב ליעד הנצרך. הוא ביקש שאבוא ואעזור לו, ומוכן שהזדרזתי למלא את בקשתו.

לפני צאתי לדרך הארוכה, קיבלתי על עצמי בקבלה חזקה, שכאשר אהיה בבית הכנסת ואשמע קדיש ממניינים אחרים - אף שאיני מתפלל עימם כעת, ואף שאינני נמצא עימם באותו חדר, אעצור את כל עיסוקי ודיבורי, ואענה על הקדיש. ואכן, עמדתי איתן בקבלתי. שוב ושוב, בכל פעם ששמעתי מניין שמתחיל לומר קדיש, מיד עצרתי מעיסוקי ומדיבורי, גם אם עמדתי בדיוק אז בעיצומה של שיחה עם נדיב ידוע, וכמעט שנפתח לבבו... כששמעתי את הקדיש, נעמדתי מיד במקומי, ועניתי איה"ר בכוונה בכל כוחי. כך היה פעמים רבות. אנשים הסתכלו עלי בתמיהה, אבל אני המשכתי בשלי.

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

כשה'חפץ חיים' רדף אחרי יהודי כמה קילומטרים עד תחנת הרכבת...

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

שיפרשו לגמרי מענייני העולם. מלבד זאת, כותב ה'חפץ חיים', אין אנשים יודעים על איסור קבלת לשון הרע, שאסור אפילו להאמין בלב בלבד ורק לחוש צריך. כתוצאה ממצב זה, ממשיך ה'חפץ חיים' להסביר, ממילא כבר התמוטט העניין בכל מכל, כי התרגלו לדבר ללא כל חשבון, ומרוב הרגל אין זה נחשב לעוון - עד כדי שכך, שמי שמעיר לחברו על דיבור אסור, חושב עליו חברו שהוא בא לעשותו צדיק וחסיד, ולא יקבל תוכחתו.

ומהי הסיבה העיקרית לחוסר הידיעה? - משום שלא קובצו במקום אחד כל דיני לשון הרע ורכילות, כמו הלכות בנושאים

בהמשך ההקדמה לספרו כותב ה'חפץ חיים', כי כאשר התחקה אחר הסיבות שאיסור לשון הרע כל-כך נפרץ ונעשה הפקר, מצא כי הכל נובע מחוסר הידיעה בגדרי האיסור ופרטי הלכותיו. ההמון כלל אינם יודעים שאיסור לשון הרע הוא גם על סיפור אמת, ואילו את בעלי תורה היצר מטעה בכל מיני אופנים אחרים: או שמורה להם שדיבור זה אינו בגדר לשון הרע, או שמורה להם שעל איש כזה מותר לדבר משום שהוא חונף ובעל מחלוקת וכדו'.

ואם גם בזה אין היצר מצליח, הוא מרמה אותם להיפך - שהכל אסור משום לשון הרע, ואי אפשר להינצל מהאיסור אם לא

הח"ח נכנסו ללבו ולא נסע להלשין]. והוסיף, שמעשה זה המחיש ל'חפץ חיים' עד כמה אנשים כלל אינם יודעים את חומר העוון, וזה היה אחד הדברים שזרזוהו לחבר את ספרו.

עוד מובא שם מה שסיפר הגר"ז איידלמן, כי שמע מה'חפץ חיים' מתי עלה בדעתו לחבר ספר על שמירת הלשון, שפעם שמע בני אדם מדברים לשון הרע, וברח ונמלט מהמקום עד שנפל מרוב עייפות, ואז, כשהוא שוכב באפיסת כוחות עלתה במחשבתו לכתוב ספר זה. גם בנו של ה'חפץ חיים' כותב, שאמנם לא שמע מאביו את הסיבה, אבל בהכירו את רוחו הגדולה והטהורה יודע הוא כי דברים אשר קרו בארץ, ולפעמים אף מקרים פרטיים ומקומיים ומעשים אשר לא ייעשו בין אדם לחבירו - הם שעוררוהו לכך.

אחרים שקובצו בטור ושולחן ערוך ופורשו באר היטב. זהו אפוא מה שהביא את ה'חפץ חיים' לחבר את ספרו, שאכן חולל כידוע מהפכה עצומה בנושא שמירת הלשון.

בביאורים ומוספים של 'דרשו' מספקים לנו בעניין זה מעט פרטים נוספים 'מאחורי הקלעים'. מרן הגרא"ל שטיינמן סיפר בשם תלמיד ראד"ן הגרא"ט שפירא, שהיה יהודי בראד"ן שרצה להלשין על חברו שהוא מתחמק מהצבא. אותו יהודי יצא מראד"ן לכיוון וילנא כדי להלשין, וכששמע זאת ה'חפץ חיים' רדף אחריו כמה קילומטרים עד שהשיגו בתחנת הרכבת, והתחנן בפניו ודיבר על לבו שיחזור בו. אולם האיש סירב בתוקף, וכשראה ה'חפץ חיים' שלא יוכל לשכנעו עזבו לנפשו [לבסוף נרגע היהודי, ודברי

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

כיצד המקושש היה יכול לכאורה לתרץ את מעשיו?

ביצה דף יב

מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך

"כורתין עצים לעשות כלי ברזל למילה" (שם קל.) א"כ "מתוך שהותרה לצורך [מילה] הותרה נמי שלא לצורך" (ביצה יב.) והמטלטלם בשבת לא חייב מיתה. וכי תאמר ש'מילה' נחשבת כדבר שאינו מצוי, וא"כ אין אומרים "מתוך שהותרה" בלא שכית, וכמו שמצינו בפסחים (מו: סוף תוד"ה מתוך), הרי כבר מבואר בגמרא (זבחים צא.) שמצות מילה היא מצוה תדירה! אלא שאמרו חז"ל (יבמות עב.) "מפני מה לא מלו ישראל במדבר, מפני שנשבה להם רוח צפונית", ונמצא שבזמן המדבר לא היתה המילה נחשבת לתדירה, וממילא אין אומרים מתוך שהותרה לצורך הותרה נמי שלא לצורך, והמקושש יהיה חייב מיתה. וזהו מה שהפסוק מדגיש "ויהיו בני ישראל במדבר" שאין נושבת בו רוח צפונית, וממילא לא היתה המילה מצויה, ולכן התחייב מיתה.

(מתוקים מדבש במדבר טו לב ע"פ השאגת אריה)

התורה מספרת על המקושש עצים ואומרת "ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת" (במדבר טו לב). מילותיו הראשונות של הפסוק - "ויהיו בני ישראל במדבר" - טעונות ביאור רב, שהרי כל בר בי רב יודע שבני ישראל היו במדבר! אולם הגמרא במסכת שבת (צו:) ביארה שחטאו של המקושש היה שהיה "מעביר ארבע אמות ברשות הרבים". והנה מבואר בגמרא (שם ו:) שהמדבר היה נחשב לרשות הרבים רק כאשר בני ישראל היו בו, אך בזמן הזה "אינו מקום הילוך לרבים דהולכי מדברות לא שכיחי" (רש"י). משום כך מדגיש הכתוב "ויהיו בני ישראל במדבר" ועל כן דינו כרשות הרבים, ומשום כך נגזר דינו של המקושש למיתה.

ובדרך חידוד נראה לומר, כי לכאורה היה לו למקושש לתרץ את מעשיו בכך שהואיל ו"מילה וכל מכשיריה דוחין את השבת" (שבת קלא:) ועצים ראויים לשמש כמכשירי מילה, וכמו שאמרו

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

הנכנס לסוכה על מנת לישון בה - האם רשאי לברך 'לישב בסוכה'?

ברכת לישב בסוכה.

ומי שבכוונתו לשהות בסוכה לשם מצות הישיבה בסוכה ללא אכילה המחייבת סוכה, וכגון שנכנס לסוכה על מנת לישון בה, רשאי לברך לישב בסוכה על שהייה זו. אולם, למעשה, אין לברך על על השינה בפני עצמה, אלא יש לאכול תחילה אכילה המחייבת בסוכה, ולברך.

[שו"ע תרלט, ח, משנ"ב מח, ושעה"צ צב-צג; ביאורים ומוספים דרשו, 54]

כפי שלמדנו, מנהג ישראל לברך 'לישב בסוכה' רק בשעת אכילה המחייבת בסוכה; והברכה חלה על כל הפעולות האחרות הנעשות בסוכה לפני האכילה ולאחריה, דהיינו, השינה, הלימוד והשהייה בסוכה.

ומי שאכל אכילה המחייבת בסוכה, ושכח לברך לישב בסוכה - יכול לברך כל עוד הוא ממשיך לשהות בסוכה, ואינו צריך לשוב ולאכול; אך אם נזכר לפני שבירך ברכת המזון, יאכל מעט לאחר

המבקר בסוכת חבירו בחג הסוכות - האם יברך 'לישב בסוכה' גם אם אינו אוכל בה?

ברם, אף לדעה שניתן לברך בסוכת חבירו ללא אכילה, אין זה אלא כאשר כוונתו לקיים את מצות סוכה, אבל אם מטרתו לפגוש את חבירו, ואין הבדל אצלו בין אם חבירו יושב בבית או בסוכה, דהיינו, שאף אם חבירו היה בבית היה בא לפוגשו - לא יברך לישב בסוכה בסוכת חבירו אלא כשאוכל בה, שאז בודאי כוונתו לקיים את מצות סוכה בשעת אכילתו.

[משנ"ב תרלט, מח, ושעה"צ צג; ביאורים ומוספים דרשו, 55]

כאמור, אין מברכים 'לישב בסוכה' אלא בשעת אכילה המחייבת בסוכה. והמבקר בסוכת חבירו - יש אומרים שאף הוא לא יברך לישב בסוכה אלא אם כן אוכל בה. ויש אומרים שהמנהג לברך רק בשעת אכילה, הוא לכל אדם בסוכתו שלו, שדרכו לאכול בה, אבל בסוכת חבירו, שאין דרכו לאכול בה, ניתן לברך אף על השהייה בה ללא אכילה.

אשה היושבת מחוץ לסוכה ושומעת ברכת 'לישב בסוכה' אחרי 'המוציא' - האם תענה אמן?

לאכילה, כדרך שהאנשים מברכים, ואין בכך חשש 'הפסק' בין הברכה לאכילה. והיו מבני אשכנז שנהגו שהנשים אינן מברכות לישב בסוכה.

ואשה היושבת מחוץ לסוכה ושומעת ברכת לישב בסוכה ב'קידוש', לפני שתיית היין, או בין 'המוציא' לאכילת הפת, עליה לענות 'אמן', ואין זה נחשב להפסק.

[סימן תרמ, סעיף א וס"ק א; ביאורים ומוספים דרשו, 2-1]

ככל מצות עשה ש'הזמן גרמא', דהיינו שקיומה תלוי בזמן, פטורות הנשים גם ממצות הישיבה בסוכה. אולם, כמובן, רשאות הן לקיים את המצוה; ולמנהג בני אשכנז, שאשה מברכת על מצוות עשה שהזמן גרמן, אשה האוכלת בסוכה, רשאית אף לברך 'לישב בסוכה'. ומותר לענות אמן על ברכתה, ויש אומרים שאין חובה לענות אמן על ברכתה.

ומותר לאשה לברך ברכה לישב בסוכה אף בין ברכת 'המוציא'

* מי שפנה לישון באחד מלילות חג הסוכות בביתו, ולא בסוכה, מחמת ירידת גשם; והחליף את בגדיו ונשכב לישון, ולאחר מכן פסק הגשם - פטור מהשינה בסוכה עד עלות השחר, וכן לאחר עלות השחר, כל עוד לא התעורר משנתו. ואם טרם נשכב, או שנשכב כשהוא לבוש בבגדים שיכול לצאת בהם אל הסוכה - יש אומרים שאף באופן זה פטור מהשינה בסוכה; אך יש שהסתפקו בדבר.
* יש אומרים, שעל כל שהייה בסוכה מברכים 'לישב בסוכה', ויש אומרים, שלא מברכים 'לישב בסוכה' כי אם על אכילת פת או מיני מזונות בכמות המחייבת בסוכה, וכן המנהג.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מי שציער את חבירו וניסה לפייסו אך ללא הצלחה - האם יום הכיפורים מכפר על חטאו?

Nati Shohat FLASH90

באוזניו דברי פיוס שונים. ובכל פעם צריך לצרף שלושה אנשים אחרים, ויש חולקים.

ויש שנראה מדבריהם, כי תחילה צריך החוטא לבוא אל חבירו לבדו ולפייסו, ואם לא נענה לו, אזי יעשה כסדר הנ"ל. ונחלקו הפוסקים בנוגע למי שעשה כן, וחבירו לא התפייס - האם חטאו מתכפר ביום הכיפורים.

[שו"ע תרו, א, משנ"ב ב-ד, וביה"ל ד"ה יחזור; ביאורים ומוספים דרשו, 12-14]

מי שציער את חבירו, חובתו לפייסו ולבקש את מחילתו; ויש אומרים, שאף אם חבירו מחל לו, אין הכפרה שלימה אלא כשהוא מצידו ביקש את מחילת חבירו.

ואם המצטער אינו חפץ למחול, נדרש מהמצער להתאמץ ולפייסו, באופן שיבוא אל המצטער עד שלוש פעמים - במרווחי זמן סבירים ביניהן - בלויית שלושה אנשים, ובכל פעם ישמיעו

הלוח היומי

ו' בתשרי | הרה"ק רבי אריה לייב ב"ר ברוך זצ"ל, 'הסבא משפולי'

יארצייט:

תקע"ב: הרה"ק רבי אריה לייב ב"ר ברוך זצ"ל, 'הסבא משפולי'
תרע"ג: רבי יהושע ברוך ב"ר נתן פייטל זצ"ל מטשערנוביץ, בעל 'ספר המכתבים'
תרל"ב: הרה"ק רבי מרדכי ב"ר דוד מטאלנא זצ"ל
תשכ"ח: רבי ישראל ב"ר דוד יששכר טויסיג זצ"ל, ממטרסדורף בעל 'בית ישראל'
תשנ"ז: רבי צבי ב"ר אהרן גד כהנא זצ"ל ר"י 'הרי יהודה'

התזכורת של ר' אליהו לופיאן

הגר"ר אליהו לופיאן זצ"ל היה מזכיר שלא לשכוח לקבל כל אחד על עצמו קבלות בעת תפילת נעילה כי איך אפשר לעבור בשלום את יום הדין בלי לקבל על עצמו איזו שהיא קבלה להיות יותר טוב מכפי שהיה כל השנה שעברה!?!
(לב אליהו ח"א - הקדמה)

נשתדל בעת תפילת נעילה שזהו זמן החיתום לקבל קבלה שנצליח לעמוד בה לאורך שנים

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il